

Helsingfors/Mariehamn 22.5.2026

Nr 16/26

Hänvisning Justitieministeriets skrivelse
16.4.2026, VN/34733/2025.

Till Justitieministeriet

Ärende

Justitieministeriet har i skrivelse 16.4.2026 begärt Ålandsdelegationens utlåtande över ett utkast till en överenskommelseförordning om skötseln på Åland av vissa uppgifter enligt lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Republikens presidents förordning är avsedd att träda i kraft så fort som möjligt och att upphäva den gällande förordningen (FFS 478/2024). Inrikesministeriet och finansministeriet har lämnat utlåtanden. Ålands landskapsregering har lämnat sitt samtycke.

Överenskommelseförordningens innehåll

Begäran om utlåtande gäller ett ärende där Ålandsdelegationen den 9 december 2025 har givit ett utlåtande över ett tidigare utkast till överenskommelseförordning. Ålandsdelegationen ansåg att överenskommelseförordningens 1 § 2 mom. och 3 § var problematiska eftersom bestämmelserna utgick från att de uppgifter som skulle överföras hade påförts Tillstånds- och tillsynsverket enligt lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (FFS 444/2017, nedan *rikslagen*). Bestämmelserna i rikslagen stödde inte att så skulle vara fallet. Ålandsdelegationen fann hinder för att förslaget till överenskommelseförordning sattes i kraft (ÅD 43/25). Genom den nu aktuella begäran inhämtas Ålandsdelegationens utlåtande över ett ändrat utkast till överenskommelseförordning.

Postadress:

Ålandsdelegationen
Statens ämbetsverk på Åland
PB 58
AX-22101 MARIEHAMN

Telefon:

växel 0295 017 200

Adress i Helsingfors:

Ålands representation i Helsingfors
Riddaregatan 1
FI-00170 HELSINGFORS

Republikens presidents förordning om skötseln på Åland av vissa uppgifter enligt lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (FFS 478/2024, nedan *den gällande överenskommelseförordningen*) trädde i kraft den 1 augusti 2024. Genom förordningen överfördes på landskapsregeringen tillsynsbehörighet på Åland som ankom på Polisstyrelsen och regionförvaltningsverket enligt 7 kap. i rikslagen. Tillsynen avser penningsspel och fastighetsförmedling.

Utkastet till överenskommelseförordning innebär inte någon förändring i sak. Enligt förslaget till 1 § 1 mom. överförs till och med den 30 juni 2027 från Polisstyrelsen till Ålands landskapsregering tillsynsbehörigheten på Åland enligt 7 kap. i rikslagen när det gäller penningsspelssammanslutningar som avses i Ålands landskapslagstiftning samt näringsidkare och sammanslutningar som förmedlar deltagaravgifter och deltagaranmälningar för penningsspel som tillhandahålls av dessa penningsspelssammanslutningar. Regleringen motsvarar regleringen i den gällande överenskommelseförordningen, dock så att överföringen är tidsbegränsad.

Enligt förslaget till 1 § 2 mom. överförs från och med den 1 juli 2027 den ovan nämnda tillsynsbehörigheten från Tillstånds- och tillsynsverket till Ålands landskapsregering. Orsaken till denna lösning är att den ifrågavarande tillsynen övergår till Tillstånds- och tillsynsverket genom en ändring av rikslagen som träder i kraft den 1 juli 2027. Bestämmelserna i överenskommelseförordningen beaktar denna ändring i rikslagen.

Enligt förslaget till 1 § 3 mom. överförs från Tillstånds- och tillsynsverket till Ålands landskapsregering tillsynsbehörigheten på Åland enligt 7 kap. i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism när det gäller sådana fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler som avses i Ålands landskapslagstiftning. På detta sätt beaktas den reform av statens regionförvaltning som trädde i kraft den 1 januari 2026. Reformen innebar bland annat att Tillstånds- och tillsynsverket tog över regionförvaltningsverkens uppgifter.

Den tidigare nämnda bristen i rikslagen som uppmärksammades i Ålandsdelegationens utlåtande av den 9 december 2025 har åtgärdats i samband med behandlingen av regeringens proposition RP 177/2025 rd. I lag 184/2026 ingår en ändring av rikslagens 7 kap. 1 § 4 punkt. I punkten ingår numera en hänvisning till fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler på Åland.

I förslaget till 3 § ingår bestämmelser om överföring av de uppgifter som gäller påförande av ordningsavgift, offentlig varning och påföljdsavgift enligt 8 kap. i rikslagen. Överföringen sammanfaller

med den enligt 1 § så att landskapsregeringen är behörig att påföra nämnda administrativa påföljder.

I 4 § ingår bestämmelser om kostnader. Kostnaderna för de förvaltningsuppgifter som överförs på Ålands landskapsregering betalas av riket. Inrikesministeriet, finansministeriet och Ålands landskapsregering avtalar om hur kostnaderna ska betalas. Enligt justitieministeriets promemoria förblir de nuvarande kostnadsarrangemangen i kraft och förslaget medför inga nya kostnader för staten.

Den gällande förordningen upphävs.

Lagstiftningsbehörigheten

Varken penningtvätt eller terrorism omnämns som särskilda rättsområden i uppdelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan landskapets och rikets lagstiftande organ i självstyrelselagen. Ålandsdelegationen har behandlat behörighetsfrågan i tidigare utlåtanden (se ÅD 15/16, 18/18 och 14/24). Enligt 18 § 1, 2, 6, 22 och 26 punkterna i självstyrelselagen har Åland helt eller huvudsakligen rätt att lagstifta om sådant som rör landskapets myndigheter, landskapets tjänstemän, allmän ordning och säkerhet, näringsverksamhet, med i självstyrelselagen angivna undantag, samt utsättande och utdömande av vite samt användning av andra tvångsmedel inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Vidare hör rättsområdena avvikelser från grundlagen, statsmyndigheternas organisation och verksamhet, förhållandet till utländska makter med beaktande av bestämmelserna i 9 och 9 a kap., bolag och andra privaträttsliga sammanslutningar, hela riket gällande allmänna villkor för utlänningars och utländska sammanslutningars rätt att äga och besitta fast egendom och aktier samt att idka näring, försäkringsavtal, rättsskipning samt administrativa ingrepp i den personliga friheten till rikets lagstiftningsbehörighet enligt 27 § 1, 3, 4, 8, 9, 11, 23 och 24 punkterna i självstyrelselagen.

Enligt 23 och 30 § i självstyrelselagen följer förvaltningsbehörigheten lagstiftningsbehörigheten, om undantag för detta inte för någon förvaltningsuppgifts del anges i självstyrelselagen. Detta innebär att den som har rätt att lagstifta om en viss angelägenhet, även ansvarar för förvaltningen av uppgifterna. Av bestämmelserna följer att de uppgifter som med stöd av rikets lagstiftning om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism ankommer på riksmyndigheterna, på Åland ska skötas av avsedda riksmyndigheter såvida inte uppgifterna i fråga genom överenskommelseförordning överförs på landskapsregeringen eller någon annan i landskapslag bestämd myndighet (se ÅD 14/24, s. 2).

Ålandsdelegationen har också behandlat behörighetsfördelningen i samband med genomförandet för Ålands del av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849. Åtgärder för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism ansågs utgöra riksbehörighet. Det ankommer på rikets myndigheter att jämlikt rikslagstiftningen utföra de uppgifter som direktivet stipulerar om, såsom utövande av tillsyn och beläggandet av sanktioner, även på sådan verksamhet som utgör landskapsbehörighet såsom spelverksamhet. Vidare konstaterade Ålandsdelegationen att dessa befogenheter dock endast får utövas i den utsträckning som är nödvändigt för att förebygga, upptäcka och utreda penningtvätt eller finansiering av terrorism, och att landskapets myndigheter därtill ska utöva sina befogenheter enligt landskapslagstiftningen (se ÅD 15/16, s. 5).

Ålandsdelegationen konstaterar att det rör sig om en teknisk uppdatering av gällande överenskommelseförordning som beaktar ändringar i rikslagslagstiftningen som har trätt i kraft eller kommer att träda i kraft. I det tidigare förslaget till överenskommelseförordning ingick bestämmelser om framtida överföringar av uppgifter från Tillstånds- och tillsynsverket till landskapsregeringen. Dessa bestämmelser byggde på lagstiftning som inte var slutbehandlad i riksdagen. Ålandsdelegationen ansåg att bestämmelserna var vaga och kunde leda till oklarheter. I samma utlåtande uppmärksammades den lucka som hade uppstått gällande de tillsynsuppgifter som ankom på Tillstånds- och tillsynsverket enligt 7 kap. 1 § 1 mom. 4 punkten i rikslagen. Denna punkt inkluderade inte de rapporteringsskyldiga som avses i rikslagens 1 kap. 2 § 1 mom. 19 punkt. Därmed avsåg förslaget till överenskommelseförordning en överföring av riksuppgifter som inte hade påförts en riksmyndighet (ÅD 43/25).

Ålandsdelegationen konstaterar att de ovan nämnda bristerna har åtgärdats i det nu aktuella förslaget till överenskommelseförordning. Den rikslagstiftning som anger vilka riksmyndigheter som är eller kommer att vara ansvariga för de uppgifter som överförs till landskapsregeringen har antagits och publicerats. Den rikslagstiftning som åtgärdar den ovan nämnda luckan har trätt i kraft den 1 april 2026.

Ålandsdelegationens slutsats

Ålandsdelegationen ser inte hinder för att förslaget till överenskommelseförordning i föreliggande form sätts i kraft.

Närvarande Ordföranden Holm-Johansson, ledamöterna Dahlén, Leino-Sandberg, Siitari och Åkerblom.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Marine Holm-Johansson
ordförande

Sören Silverström
sekreterare